

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/142/2005

SPOŁECZNE ZRÓŻNICOWANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ.

POSZUKIWANIE PRACY: SPOSOBY, ELASTYCZNOŚĆ, OCZEKIWANIA FINANSOWE

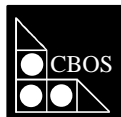
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

SPOŁECZNE ZRÓŻNICOWANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ. POSZUKIWANIE PRACY: SPOSOBY, ELASTYCZNOŚĆ, OCZEKIWANIA FINANSOWE

- Spośród osób w wieku od 18 do 64 lat (mężczyźni) lub od 18 do 59 lat (kobiety) pracuje nieznacznie więcej niż połowa (52%). Mężczyźni pracują zarobkowo częściej niż kobiety (56% wobec 46%). Jedna czwarta respondentów w tych grupach wiekowych (24%) nie pracuje zarobkowo, ale jest gotowa podjąć pracę w bieżącym lub następnym tygodniu. Niezależnie od ich sytuacji formalnej osoby te można uznać za faktycznie bezrobotne.
- Wśród najmłodszych respondentów (w wieku od 18 do 24 lat) pracuje jedynie trochę więcej niż jedna czwarta. Szczyt aktywności zawodowej przypada na okres pomiędzy 25 a 44 rokiem życia - wśród respondentów w tej grupie wiekowej aktywnych zawodowo jest około siedmiu dziesiątych. Między 45 a 54 rokiem życia aktywność zawodowa wyraźnie maleje: z tej grupy badanych 57% pracuje zarobkowo. Jedynie nieliczni są aktywni aż do osiągnięcia wieku emerytalnego.
- Najczęściej stosowanym sposobem szukania zatrudnienia jest wykorzystywanie kontaktów rodzinnych - 70% starających się o pracę zwraca się w tym celu o pomoc do rodziny. Blisko dwie trzecie kontaktuje się osobiście z pracodawcami (63%) lub korzysta z ofert urzędu pracy lub innych form pomocy państwa czy samorządu (62%). Większość szukających pracy (59%) odpowiada na ogłoszenia, a połowa (49%) uruchamia kontakty nawiązane w dotychczasowej pracy. Znacznie mniejsza grupa (33%) liczy na kontakty ze szkoły lub studiów. Co czwarty szukający zatrudnienia (24%) zwraca się do prywatnej agencji pośrednictwa pracy; mniej więcej co siódmy (15%) zamieszcza ogłoszenia w tej sprawie, a co jedenasty (9%) próbuje założyć firmę, gospodarstwo albo rozpocząć działalność na własny rachunek.
- Najbardziej skutecznym sposobem szukania pracy dla obecnie zatrudnionych okazał się osobisty kontakt z pracodawcą (22% wskazań). Jedna siódma zainteresowanych pracą (14%) wykorzystwała kontakty rodzinne. Mniej osób uzyskało zatrudnienie odpowiadając na ogłoszenie o pracy, podejmując zatrudnienie w firmie lub gospodarstwie należącym do rodziny (w zdecydowanej większości są to rolnicy indywidualni) lub rozpoczynając działalność na własny rachunek (po 9%).

Wysokie bezrobocie powoduje, że dużego znaczenia nabiera wybór właściwych metod poszukiwania pracy. Choć stosuje się wiele sposobów, ich skuteczność może być bardzo różna. Szanse na znalezienie zatrudnienia zależą od bardzo wielu czynników, związanych zarówno z cechami pracownika (kwalifikacje, mobilność), jak i środowiska (np. dostępność miejsc pracy). Bardzo ważnym czynnikiem mogą być też różne formalne i nieformalne powiązania potencjalnego pracownika, jego „społeczny kapitał”: znajomości, jakie posiada, a także umiejętność ich nawiązywania i wykorzystywania. Zjawiska tego rodzaju mogą mieć charakter patologiczny, ale nie muszą. Zatrudnienie osoby znanej pracodawcy może być przejawem nepotyzmu, lecz osobista znajomość może być też efektywnym sposobem ustalenia poziomu kwalifikacji pracownika.

W opisywanym badaniu¹ szacujemy proporcje pracujących w poszczególnych grupach społecznych, a także identyfikujemy szukających pracy i porównujemy stosowane przez nich sposoby na znalezienie zatrudnienia z metodami, jakie okazały się skuteczne dla osób obecnie pracujących. Kolejnym celem badania jest oszacowanie skali zjawiska „wypchnięcia” z rynku pracy osób starszych na rentę lub wcześniejszą emeryturę, czyli ustalenie, jak wielu z nich chce wrócić do pracy.

PRACUJĄCY I NIEPRACUJĄCY

Ogółem pracuje zarobkowo dwie piąte dorosłych Polaków (41%), w tym około połowy mężczyzn i około jednej trzeciej kobiet.

Jeżeli wyłączymy osoby w wieku emerytalnym, to okazuje się, iż pracuje nieznacznie więcej niż połowa Polaków (52%). Mężczyźni pracują zarobkowo częściej niż kobiety.

¹ Badanie „Państwo i społeczeństwo” przeprowadzono w dniach 14 kwietnia - 4 maja 2005 roku na liczącej 4169 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Badanie zrealizowano w ramach programu badawczego NORPOL finansowanego przez Uniwersytet w Tromsø, Norwegia.

Spośród osób w wieku od 18 do 64 lat (mężczyźni) lub od 18 do 59 lat (kobiety) jedna czwarta (24%) nie pracuje, ale jest gotowa podjąć pracę zarobkową w najbliższym czasie. Niezależnie od ich sytuacji formalnej, osoby te można uznać za faktycznie bezrobotne. Kobiety znajdują się w takiej sytuacji nieco częściej niż mężczyźni.

Tabela 1

Czy obecnie ma Pan(i) pracę?	Wskazania		
	ogółu badanych	mężczyzn	kobiet
	w procentach		
Tak	41	49	34
Nie	59	51	66

Tabela 2

Respondenci:	Wskazania		
	ogółu badanych*	mężczyzn (w wieku od 18 do 64 lat)	kobiet (w wieku od 18 do 59 lat)
	w procentach		
- pracujący	52	56	46
- niepracujący, gotowi podjąć pracę w bieżącym lub przyszłym tygodniu	24	23	26
- niepracujący, niegotowi na podjęcie pracy	24	21	28

* Dotyczy respondentów w wieku od 18 do 64 lat (mężczyźni) i od 18 do 59 lat (kobiety)

Wśród najmłodszych respondentów pracuje jedynie nieco więcej niż co czwarty. Szczyt aktywności zawodowej przypada na okres pomiędzy 25 a 44 rokiem życia - wśród badanych w tej grupie wiekowej ponad dwie trzecie jest aktywnych zawodowo. Między 45 a 54 rokiem życia aktywność wyraźnie maleje: zarobkowo pracuje ponad połowa respondentów. Jedynie nieliczni są aktywni aż do osiągnięcia wieku emerytalnego: kontynuowanie pracy deklaruje mniej niż jedna trzecia mężczyzn w wieku od 55 do 64 lat i około jednej szóstej kobiet w wieku od 55 do 59 lat.

W najniższej grupie wiekowej odsetki pracujących zarobkowo kobiet i mężczyzn są takie same. W starszych grupach przeważają mężczyźni. Dopiero wśród nielicznych pracujących badanych w wieku emerytalnym jest mniej więcej tyle samo kobiet i mężczyzn.

Tabela 3

Badani pracujący - według grup wiekowych	Wskazania		
	ogółu badanych	mężczyzn	kobiet
	w procentach		
18-24 lata	27	27	26
25-34	68	74	61
35-44	72	83	62
45-54	57	62	51
55-64	20	29	18*
65 i więcej lat	2	3	2**

* 55-59 lat

** 60 i więcej lat

Na wsi i w małych miastach jest proporcjonalnie mniej pracujących (poniżej połowy) niż w średnich miastach i - zwłaszcza - w największych metropoliach (gdzie pracuje blisko dwie trzecie). We wszystkich kategoriach miejscowości mężczyźni pracują częściej niż kobiety.

Tabela 4

Badani pracujący - według miejsca zamieszkania	Wskazania		
	ogółu badanych*	mężczyzn (w wieku od 18 do 64 lat)	kobiet (w wieku od 18 do 59 lat)
	w procentach		
Wieś	48	54	42
Miasto do 20 tys.	48	53	43
Miasto 20-100 tys.	51	55	47
Miasto 101-500 tys.	52	57	47
Miasto powyżej 500 tys.	62	66	58

* Dotyczy respondentów w wieku od 18 do 64 lat (mężczyźni) i od 18 do 59 lat (kobiety)

Bardzo dużą rolę w zatrudnieniu odgrywa wykształcenie. Wśród osób z wykształceniem podstawowym pracuje jedynie nieco więcej niż jedna czwarta. Natomiast wśród respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim ponad połowa ma zatrudnienie, a wśród najlepiej wykształconych - ponad osiem dziesiątych.

We wszystkich kategoriach wykształcenia, z wyjątkiem wyższego, mężczyźni pracują częściej niż kobiety. Kobiety i mężczyźni z ukończoną szkołą wyższą są jednakowo często aktywni zawodowo. Wynika z tego, że zdobycie wyższego wykształcenia poprawia szansę na znalezienie pracy wszystkim, jednak kobietom bardziej niż mężczyznom.

Tabela 5

Badani pracujący - według wykształcenia	Wskazania		
	ogółu badanych*	mężczyzn (w wieku od 18 do 64 lat)	kobiet (w wieku od 18 do 59 lat)
	w procentach		
Podstawowe	28	34	19
Zasadnicze zawodowe	52	58	41
Średnie	54	60	49
Wyższe	82	83	82

* Dotyczy respondentów w wieku od 18 do 64 lat (mężczyźni) i od 18 do 59 lat (kobiety)

STAŻ PRACY

Osoby zatrudnione pracują w swoim obecnym miejscu pracy średnio jedenaście lat. Dwie piąte pracuje pięć lat lub mniej, jedna piąta - od sześciu do dziesięciu lat. Pozostali zatrudnieni pracują co najmniej jedenaście lat lub dłużej.

Jak długo pracuje Pan(i) w obecnym miejscu pracy?		CBOS
		N=1689
Średnia	11 lat	
Osoby pracujące:		
1 rok lub mniej		18%
2-5 lat		22%
6-10 lat		20%
11-15 lat		12%
16-20 lat		11%
21-25 lat		7%
26-30 lat		6%
31 lat lub więcej		5%

Średnio najdłużej pracują w swoim miejscu pracy rolnicy i osoby zatrudnione w górnictwie. Pracownicy ochrony zdrowia i szkolnictwa także zwykle mają za sobą długi staż pracy w swoim zakładzie.

Stosunkowo najkrócej pracują w swoich zakładach badani zatrudnieni w budownictwie, a także w sektorze usług: pośrednictwie finansowym, obsłudze nieruchomości, usługach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a także pracownicy handlu.

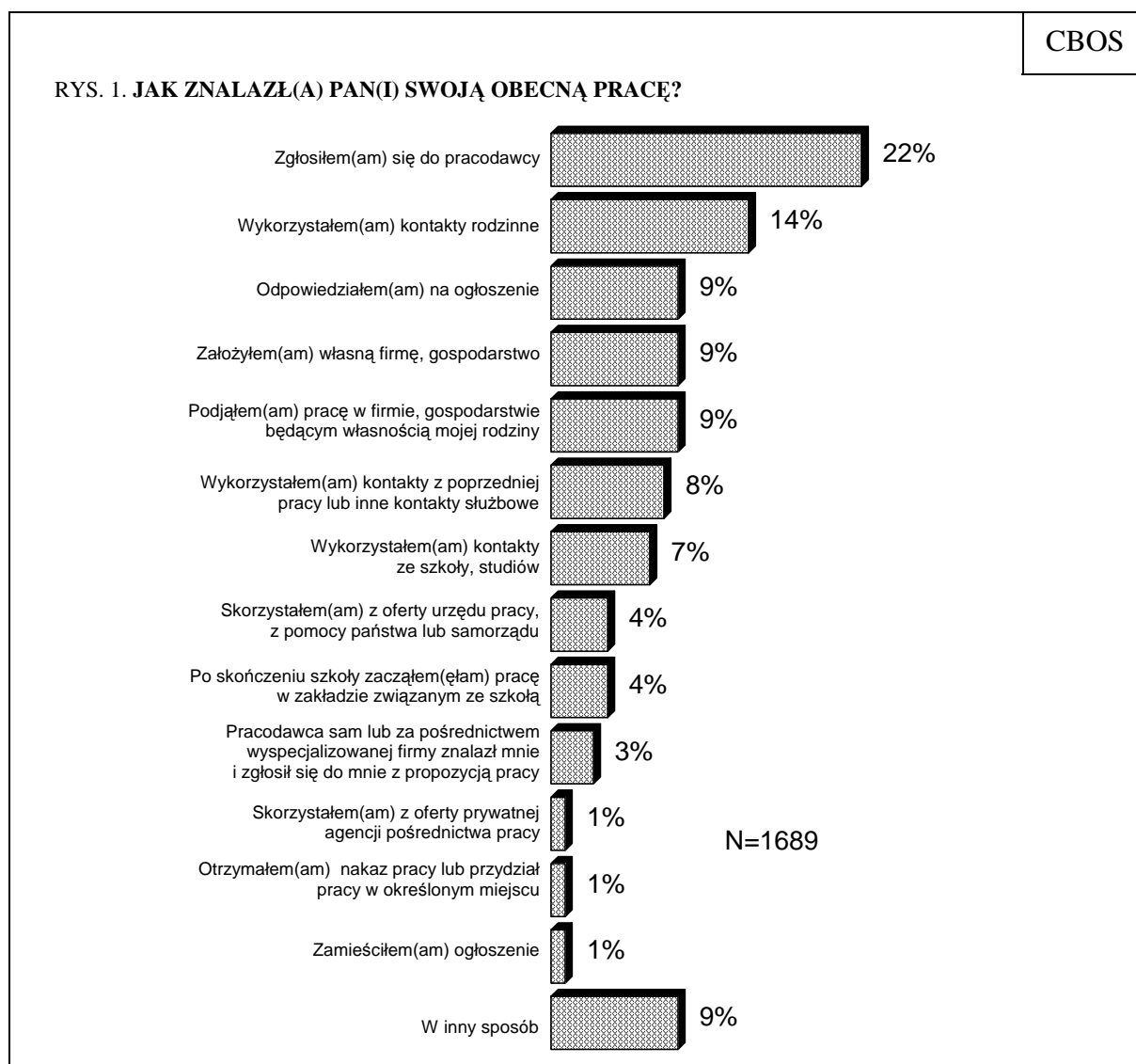
		CBOS
Jak długo pracuje Pan(i) w obecnym miejscu pracy?		N=1689
Średnia 11 lat		
Podział według branż		Średnie w latach
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo		20
Górnictwo		18
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		14
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		13
Edukacja		12
Przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		10
Administracja publiczna i obrona narodowa		10
Działalność usługowa komunalna; kultura, organizacje społeczne i religijne; sport i rekreacja		9
Budownictwo		7
Handel hurtowy i detaliczny; hotele i restauracje		7
Pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej		7

Osoby zatrudnione w sferze budżetowej, w zakładach państwowych i publicznych mają najczęściej dłuższy staż pracy w swoim zakładzie niż pracownicy zakładów o mieszanej własności państwowej i prywatnej (są to na ogół przedsiębiorstwa prywatyzowane). Pracownicy prywatnych zakładów zwykle są w nich zatrudnieni od niedawna.

		CBOS
Jak długo pracuje Pan(i) w obecnym miejscu pracy?		N=1689
Średnia 11 lat		
Forma własności zakładu pracy		Średnie w latach
Prywatne gospodarstwo rolne		20
Instytucja, urząd lub zakład całkowicie państwowy, samorządowy, spółdzielczy lub publiczny (także jednoosobowa spółka Skarbu Państwa)		14
Spółka z udziałem właścicieli prywatnych (polskich lub zagranicznych) i państwa		10
Zakład (spółka) całkowicie prywatny poza rolnictwem (dotyczy także pracujących na własny rachunek)		6

JAK ZATRUDNIENI ZNALEŻLI SWOJĄ PRACĘ

Najefektywniejszym sposobem szukania pracy okazał się osobisty kontakt z pracodawcą - blisko jedna czwarta pracujących zgłosiła się w tym celu do zakładu pracy i została zatrudniona. Jedna siódma wykorzystwała kontakty rodzinne. Co jedenasty respondent uzyskał zatrudnienie odpowiadając na ogłoszenie o pracy, podjął pracę w firmie lub gospodarstwie należącym do rodziny (w zdecydowanej większości są to rolnicy indywidualni) lub rozpoczął działalność na własny rachunek.

Znajomości ze szkoły lub studiów okazały się równie użyteczne jak kontakty z wcześniejszej pracy bądź też inne kontakty służbowe.

Pomoc urzędu pracy czy też inna pomoc państwa lub samorządu okazała się sposobem zdobycia zatrudnienia dla co dwudziestego piątego pracującego. Rola prywatnych firm wyspecjalizowanych w naborze pracowników jest ciągle mało znacząca - pracę dzięki nim znalazł co setny zatrudniony.

Jeżeli podzielimy pracujących na tych, którzy znaleźli swoje obecne zatrudnienie w minionym ustroju (w gospodarce socjalistycznej) i po 1989 roku, możemy zauważyć różnice w sposobach rekrutacji.

Zarówno kiedyś, jak i teraz najbardziej skutecznym sposobem szukania zatrudnienia okazał się osobisty kontakt kandydata z pracodawcą.

W obecnym systemie, w porównaniu z gospodarką centralnie sterowaną, bardzo wzrosło znaczenie kontaktów rodzinnych. Wśród pracujących piętnaście lat lub krócej w swoim obecnym zakładzie dwukrotnie więcej jest osób, które otrzymały pracę dzięki pomocy rodziny, niż wśród pozostałych. Jednocześnie wzrosło też znaczenie kontaktów nawiązanych w pracy przy zmianie zatrudnienia.

Tabela 6

Jak znalazł(a) Pan(i) swoją obecną pracę?	Odpowiedzi respondentów pracujących w swoim zakładzie	
	dłużej niż 15 lat	15 lat lub krócej
	w procentach	
Zgłosiłem(am) się do pracodawcy	27	20
Wykorzystałem(am) kontakty rodzinne	8	17
Odpowiedziałem(am) na ogłoszenie	3	11
Założyłem(am) własną firmę, gospodarstwo	8	9
Podjąłem(am) pracę w firmie, gospodarstwie będącym własnością mojej rodziny	20	5
Wykorzystałem(am) kontakty z poprzedniej pracy lub inne kontakty służbowe	3	10
Wykorzystałem(am) kontakty ze szkoły, studiów	6	7
Skorzystałem(am) z oferty urzędu pracy, z pomocy państwa lub samorządu	3	5
Po skończeniu szkoły zacząłem(ęłam) pracę w zakładzie związanym ze szkołą	11	1
Pracodawca sam lub za pośrednictwem wyspecjalizowanej firmy znalazł mnie i zgłosił się do mnie z propozycją pracy	2	4
Skorzystałem(am) z oferty prywatnej agencji pośrednictwa pracy	0	1
Otrzymałem(am) nakaz pracy lub przydział pracy w określonym miejscu	1	0
Zamieściłem(am) ogłoszenie	poniżej 1%	poniżej 1%
W inny sposób	8	10

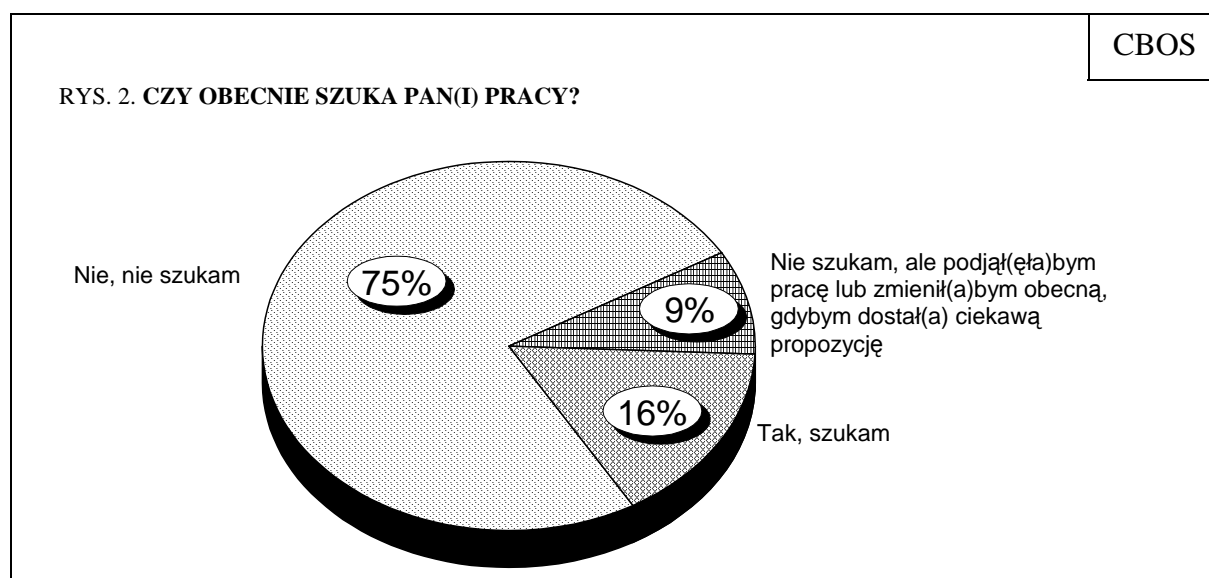
Praca w zakładzie związanym ze szkołą lub w zakładzie pracy wskazanym przez państwo to praktyki charakterystyczne dla poprzedniego systemu gospodarczego. Znacząca była zwłaszcza rola szkół przyzakładowych przy wyszukiwaniu zatrudnienia - więcej niż co dziesiąty pracujący w swoim zakładzie od czasów PRL znalazł zatrudnienie w zakładzie, przy którym działała szkoła.

Nieco zwiększyła się (ciągle niewielka) rola państwa w pośrednictwie pracy. Prawie nie zmieniło się znaczenie kontaktów ze szkoły lub studiów.

Znacząca grupa osób o długim stażu pracy podjęła pracę w rodzinnym gospodarstwie rolnym. Wśród pracujących krócej jest ich znacznie mniej. Rolnicy indywidualni to średnio ludzie najdłużej pracujący w jednym miejscu.

SZUKANIE PRACY

Około jednej szóstej dorosłych (16%) szuka pracy, natomiast 9% co prawda w tej chwili nie stara się o to, lecz jeśli pojawiłaby się ciekawa propozycja, przyjęłoby ją. Trzy czwarte dorosłych jest zadowolonych ze swego obecnego stanu. Na pytanie odpowiadali wszyscy, zarówno pracujący, jak i niepracujący.

Około jednej czwartej pracujących chciałoby zmienić pracę, przy czym co dziewiąty aktywnie szuka nowego zatrudnienia.

Większość niepracujących nie stara się o zatrudnienie, nie podjęłyby też pracy, gdyby im ją zaproponowano. Pracy szuka 11% studentów i 18% zajmujących się domem.

Ponad trzy czwarte bezrobotnych, według własnych deklaracji, rozgląda się za pracą. Nieco mniej niż jedna czwarta z nich jest bierna i nie robi nic, aby ją znaleźć.

Tabela 7

Czy obecnie szuka Pan(i) pracy?	Pracujący	Niepracujący					
		uczniowie, studenci	renciści	emeryci	bezrobotni	zajmujący się domem	inni niepracujący
	w procentach						
Tak, szukam	11	11	5	2	77	18	23
Podjął(ę)lbym pracę lub zmienił(a), gdybym dostał(a) ciekawą propozycję	14	7	4	4	7	9	8
Nie, nie szukam	76	82	91	94	16	73	70

Przynależność do grup społeczno-zawodowych według samoidentyfikacji respondenta

Zjawisko „wypychania” pracowników na rentę lub emeryturę istnieje tylko w bardzo ograniczonym zakresie. Co dwudziesty rencista i co pięćdziesiąty emeryt szuka jakiejś pracy, nieliczni czekają, aż ktoś im zaproponuje zatrudnienie. Zdecydowana większość nie chce pracować. Dotyczy to także licznych emerytów i rencistów w wieku przedemerytalnym. Ponad cztery piąte emerytów i rencistów zarówno wśród mężczyzn (mających mniej niż 65 lat), jak i kobiet (poniżej 60 roku życia) nie wyraża zainteresowania pracą.

Tabela 8

Czy obecnie szuka Pan(i) pracy?	Odpowiedzi mężczyzn (w wieku od 18 do 64 lat) i kobiet (od 18 do 59 lat)	
	renciści	emeryci
	w procentach	
Tak, szukam	7	7
Podjął(ę)lbym pracę, gdybym dostał(a) ciekawą propozycję	5	9
Nie, nie szukam	88	84

Tabela 9

Czy obecnie szuka Pan(i) pracy?	Odpowiedzi mężczyzn (w wieku od 65 lat i starszych) i kobiet (powyżej 60 lat)	
	reńciści	emeryci
	w procentach	
Tak, szukam	1	0
Podjął(ę)lbym pracę, gdylbym dostał(a) ciekawą propozycję	3	3
Nie, nie szukam	96	97

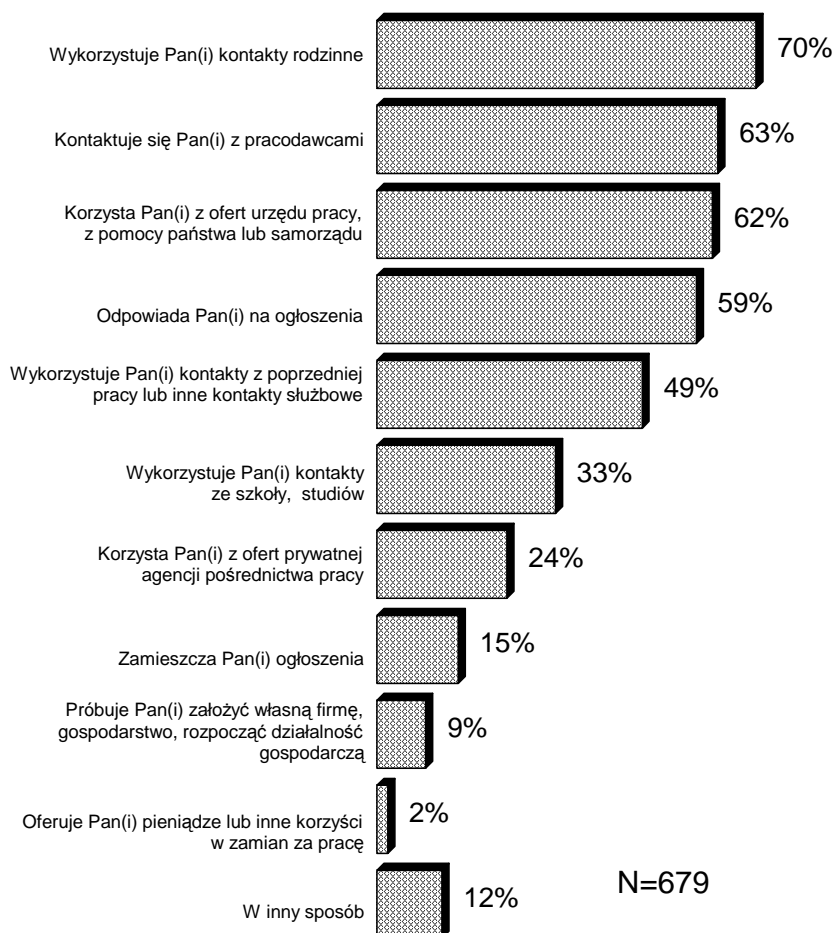
Najczęściej stosowanym sposobem szukania pracy jest wykorzystywanie kontaktów rodzinnych - 70% spośród poszukujących zatrudnienia zwraca się o pomoc do rodziny. Blisko dwie trzecie starających się o pracę (63%) kontaktuje się w tym celu osobiście z pracodawcami. Tyle samo osób korzysta z ofert urzędu pracy lub z innych form pomocy państwa lub samorządu. Większość szukających pracy odpowiada na ogłoszenia.

Kontakty nawiązane w dotychczasowej pracy są wartościowym kapitałem pozwalającym uzyskać informację i pomoc w znalezieniu lub zmianie zatrudnienia, jednak uruchamia je jedynie połowa szukających pracy. Znacznie mniejsza grupa liczy na znajomości ze szkoły lub studiów.

Prywatne agencje pośrednictwa pracy odgrywają jeszcze niewielką, lecz - jak można przypuszczać - szybko rosnącą rolę. Około jednej czwartej szukających zatrudnienia zwróciło się do takiej firmy. Mniej więcej co siódmy starający się o pracę zamieszcza ogłoszenia.

Dla niektórych bezrobotnych rozwiązaniem może okazać się rozpoczęcie działalności gospodarczej. Co jedenasty szukający pracy próbuje założyć firmę, gospodarstwo albo rozpocząć działalność na własny rachunek. Jest to znacząca grupa, jeżeli wziąć pod uwagę ryzyko i problemy związane z rozpoczęciem samodzielnej działalności.

RYS. 3. W JAKI SPOSÓB SZUKA PAN(I) PRACY?

Respondenci mogli wskazać kilka sposobów

CZYNNIKI ZWIĘKSZAJĄCE SZANSE NA ZNALEZIENIE ZATRUDNIENIA

Udział w kursach doszkalających czy też szkoleniach dających nowe umiejętności zwiększyłby szansę na znalezienie pracy zdecydowanej większości zainteresowanych. Nieco rzadziej przeszkodą w znalezieniu pracy są koszty dojazdów przy szukaniu zatrudnienia, jednak również w tym przypadku większość badanych stwierdziła, że stanowią one barierę, a refundacja kosztów ułatwiłaby poszukiwania.

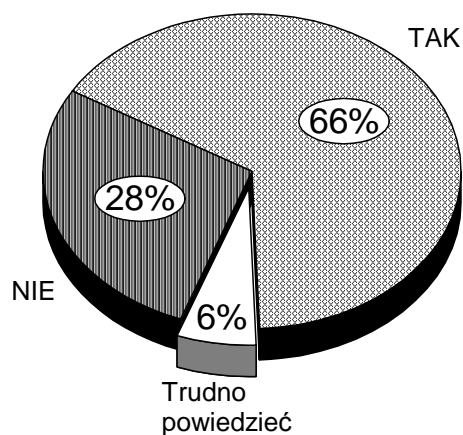
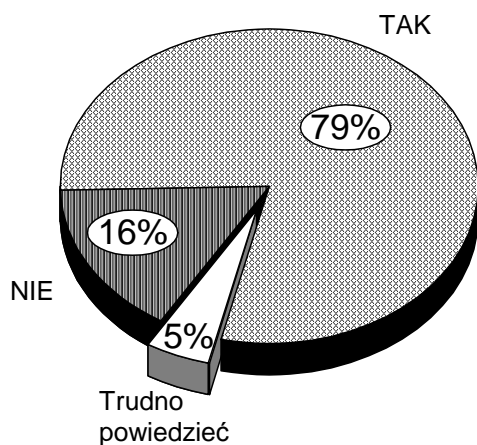
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW POSZUKUJĄCYCH PRACY (N=679)

CBOS

RYS. 4. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PANA(I) SZANSE NA ZNALEZIENIE PRACY POPRAWIŁYBY SIĘ ZNACZĄCO, GDYBY:

MIAŁ(A) PAN(I) MOŻLIWOŚĆ WZIĘCIA UDZIAŁU W KURSACH DOKSZTAŁCAJĄCYCH, SZKOLENIACH DAJĄCYCH NOWE UMIEJĘTNOŚCI

OTRZYMYWAŁ(A) PAN(I) ZWROT KOSZTÓW DOJAZDÓW PRZY POSZUKIWANIU PRACY

OCZEKIWANIA FINANSOWE

Oczekiwania finansowe respondentów niepracujących, ale chcących pracować, oraz mających pracę, lecz chcących ją zmienić, są zupełnie inne. Respondenci zatrudnieni oczekują zarobków średnio niemal o 60% wyższych niż bezrobotni szukający pracy.

Bezrobotni gotowi podjąć pracę w zdecydowanej większości zadowoliliby się sumą 1000 zł lub niższą za pracę na pełny etat, przy czym dwie piąte z nich zaakceptowałyby do 800 zł. Nieco więcej niż jedna czwarta oczekiwałaby więcej niż 1000 zł. Trzeba podkreślić, że pytaliśmy o kwoty netto.

Osoby zatrudnione gotowe zmienić pracę w większości oczekują więcej niż 1200 zł za pracę na cały etat.

Tabela 10

Jaka jest najniższa miesięczna pensja netto, za którą zgodził(a)by się Pan(i) podjąć pracę na pełny etat?	Odpowiedzi respondentów	
	niepracujących, gotowych podjąć pracę N=681	pracujących, gotowych zmienić pracę N=371
Średnia	1044 złote	1649 złotych
	w procentach	
600 zł lub mniej	12	2
601-800 zł	29	12
801-1000 zł	32	24
1001-1200 zł	7	9
1201-1600 zł	9	25
1601-2000 zł	6	15
Powyżej 2000 zł	6	14

ELASTYCZNOŚĆ I MOBILNOŚĆ

Z uzyskanych deklaracji wynika, że niepracujący poszukujący pracy byłiby w większości skłonni nawet zmienić zawód, lecz nie miejsce zamieszkania. Mobilność bezrobotnych jest stosunkowo niska.

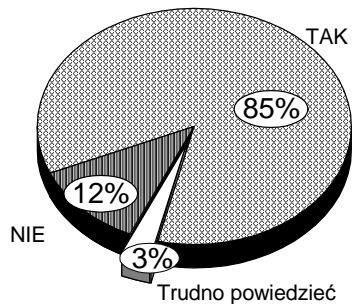
Zdecydowana większość niepracujących chcących pracować byłaby skłonna wykonywać zawód inny niż wyuczony. Ponad trzy czwarte z nich mogłoby dojeżdżać do innej miejscowości. Jednak dla większości z nich przeprowadzka (zarówno do innej miejscowości w Polsce, jak i za granicę) nie wchodzi w rachubę. Co ciekawe, nieco większa grupa byłaby skłonna raczej wyjechać za granicę niż do innej miejscowości.

Osoby pracujące, lecz chcące zmienić pracę są bardziej mobilne niż niepracujący. Około dwóch piątych mogłoby przeprowadzić się do innej miejscowości w kraju lub za granicą.

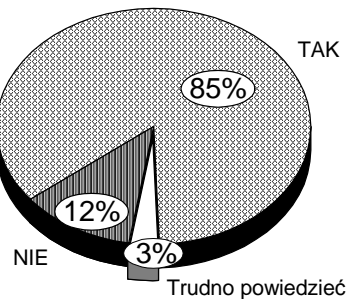
RYS. 5. CZY, ABY DOSTAĆ LUB ZMIENIĆ PRACĘ, BYŁ(A)BY PAN(I) SKŁONNY(A):

ZMIENIĆ ZAWÓD

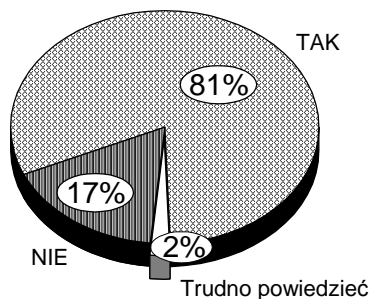
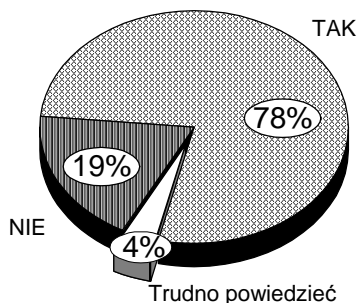
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW NIEPRACUJĄCYCH,
GOTOWYCH PODJAĆ PRACĘ (N=682)

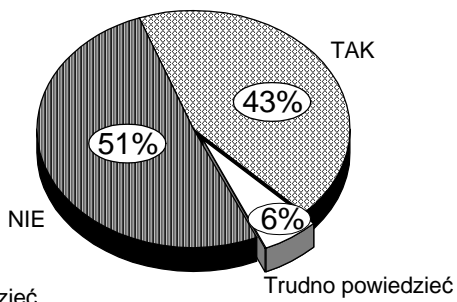
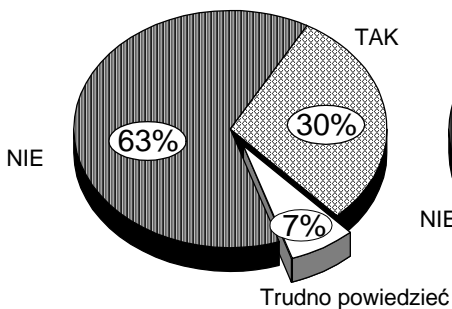
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW PRACUJĄCYCH,
GOTOWYCH ZMIENIĆ PRACĘ (N=371)

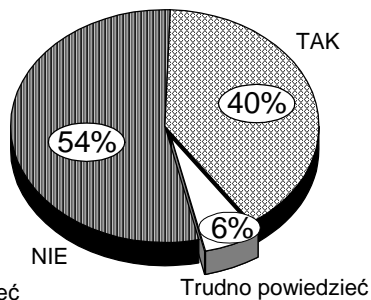
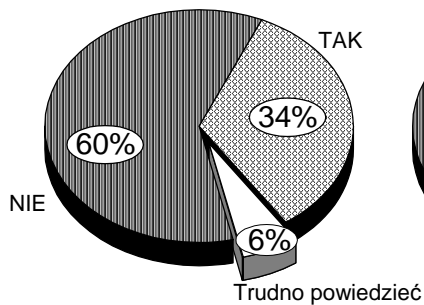
DOJEŹDZAĆ DO INNEJ MIEJSCOWOŚCI

PRZEPROWADZIĆ SIĘ DO INNEJ MIEJSCOWOŚCI

PRZEPROWADZIĆ SIĘ ZA GRANICĘ

WOLONTARIAT I PRAKTYKI

Różne mogą być powody wykonywania pracy nieodpłatnie. Dla jednych może to być pierwszy krok do pracy zarobkowej - praktyka w firmie może im dostarczyć umiejętności przydatnych w innych przedsiębiorstwach tej branży. W poradnikach dla osób u progu kariery często mówi się o przydatności praktyk w renomowanych firmach jako sposobie na wyróżnienie się spośród innych ludzi z podobnym wykształceniem. W ten sposób do pracy mogą się też wdrożyć osoby od dłuższego czasu bezrobotne.

Dla innych praca taka może być sposobem samorealizacji. Wolontariat w organizacjach społecznych to forma aktywności nieprzynosząca dochodów, lecz pozwalająca na realizację zainteresowań i przyczynienie się do poprawy świata. W krajach rozwiniętych taka działalność jest często atrakcyjna dla ludzi z różnych powodów nieobecnych na rynku pracy (niepracujących i nieszukających pracy), np. emerytów, osób zajmujących się domem.

Pracą bez wynagrodzenia, taką jak wolontariat lub praktyki, zainteresowana byłaby mniej niż jedna trzecia Polaków. Częściej są to bezrobotni niż pracujący i osoby poza rynkiem pracy.

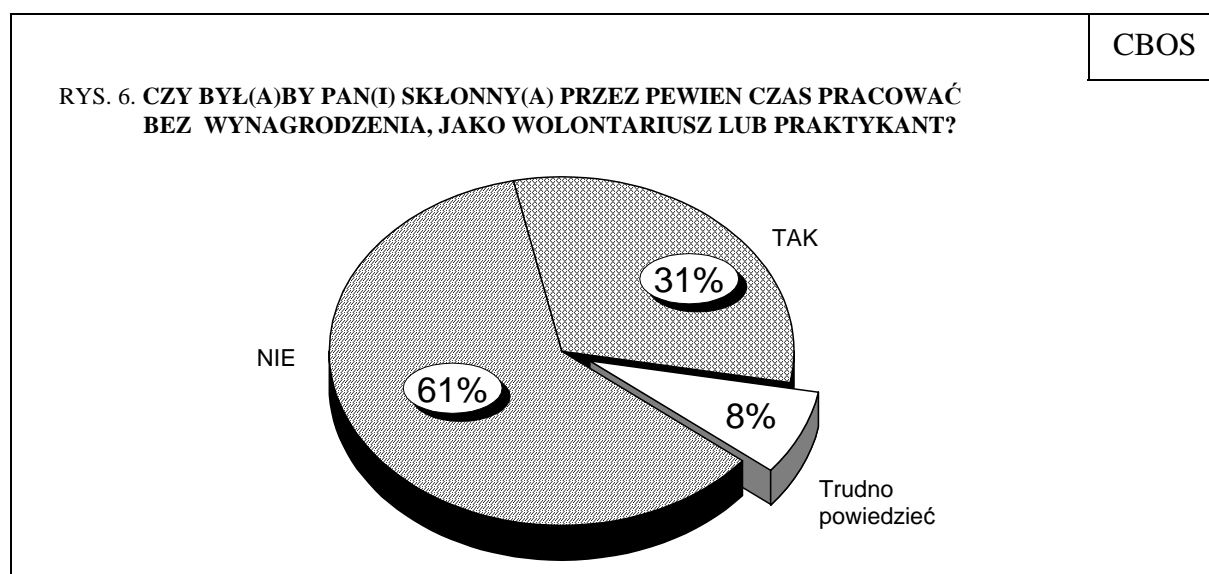

Tabela 11

Czy był(a)by Pan(i) skłonny(a) przez pewien czas pracować bez wynagrodzenia, jako wolontariusz lub praktykant?	Odpowiedzi respondentów			
	pracujących, nie szukających innej pracy	pracujących, gotowych zmienić pracę	niepracujących, szukających lub gotowych podjąć pracę	niepracujących i nie szukających pracy
	w procentach			
Tak	33	31	38	26
Nie	58	59	52	68
Trudno powiedzieć	9	9	10	6

Większość uczniów i studentów byłaby skłonna przez pewien czas pracować bez wynagrodzenia, zapewne w celu nabycia brakujących umiejętności. Stosunkowo często gotowość taką wyrażają osoby określające się jako bezrobotni (jedna trzecia), a także zajmujący się domem. Emeryci rzadko chcieliby zostać wolontariuszami.

Tabela 12

Czy był(a)by Pan(i) skłonny(a) przez pewien czas pracować bez wynagrodzenia, jako wolontariusz lub praktykant?	Pracujący	Niepracujący					
		uczniowie, studenci	reńciści	emeryci	bezrobotni	zajmujący się domem	inni niepracujący
	w procentach						
Tak	32	66	21	17	34	45	43
Nie	59	24	72	79	55	51	51
Trudno powiedzieć	9	10	7	4	11	4	6

Przynależność do grup społeczno-zawodowych według samoidentyfikacji respondenta

Najbardziej skutecznym sposobem szukania pracy jest i był osobisty kontakt z pracodawcą. Warto jednak zwrócić uwagę, jak dużą rolę odgrywają przy tym kontakty rodzinne. Ich wykorzystywanie jest najczęściej stosowaną metodą szukania zatrudnienia, stosunkowo często sposób ten okazywał się skuteczny. Choć w niektórych przypadkach taki sposób zatrudnienia jest zapewne uzasadniony merytorycznie (np. jeżeli członkowie rodziny

wykonywają zbliżoną pracę), przypuszczalnie tego rodzaju kontakty świadczą zwykle o nepotyzmie. Warto zwrócić uwagę, że w obecnym systemie, w gospodarce rynkowej, zjawisko to nasiliło się - respondenci zatrudnieni po 1989 roku częściej skorzystali z pomocy rodziny niż pracownicy z dłuższym stażem.

W Polsce zjawiskiem masowym jest przechodzenie na wcześniejszą emeryturę lub na rentę. W rezultacie wśród osób w wieku przedemerytalnym jedynie znikoma część jest aktywna zawodowo. Jednak nie można powiedzieć, że osoby opuszczające w ten sposób rynek pracy są z niego wypychane. Emeryci i renciści w zdecydowanej większości nie chcą pracować. Osoby te są często stosunkowo młode, lecz pozbawione chęci uczestnictwa w życiu zawodowym. Nie wykazują też wielkiej ochoty, by poszerzyć grono wolontariuszy.

Aktywność zawodowa ludzi jest wyraźnie większa w największych miastach. Oczywistą przyczyną tego stanu rzeczy jest znacznie większy popyt na pracowników, spowodowany większą liczbą firm, większymi inwestycjami itp. Jednak mieszkańcy mniejszych miejscowości w zdecydowanej większości nie są gotowi zmienić miejsca zamieszkania, aby znaleźć zatrudnienie. Mogą dojeżdżać do innej miejscowości, lecz nie chcą się przeprowadzać.

Opracował

Michał WENZEL